

WŁODZIMIERZ WOJCIECHOWSKI

WYNIKI PRAC WYKOPALISKOWYCH NA OSADZIE NEOLITYCZNEJ W SICINACH, POW. GÓRA, W 1965 ROKU

Tegoroczne prace wykopaliskowe prowadzone na terenie osady neolitycznej, będące kontynuacją badań z roku ub., trwały od 15 do 29 czerwca 1965¹. Przebadano obszar o powierzchni 95 m², przy czym obecny wykop stanowił od strony wschodniej przedłużenie wykopu z roku 1964. Takie usytuowanie obszaru wytyczonego do eksploatacji w roku bieżącym uwarunkowane było koniecznością zbadania wschodniej części naziemnego obiektu mieszkalnego, którego część zachodnia odsłonięta i wyeksplorowana została w toku ubiegłorocznych badań ratowniczych obejmujących fragment krawędzi żwirowni². Obiekty nieruchome, których w roku bieżącym odkryto trzy (w tym część wschodnia domu przebadanego częściowo w r. 1964), wystąpiły bezpośrednio pod warstwą próchnicy darniowej na tle żwirowego calca o żółtopomarańczowym zabarwieniu. Zarysy odcinały się na tle otaczającego calca bardzo wyraźnie dzięki ciemnemu zabarwieniu wypełniska (barwa od szarej do intensywnie czarnej) oraz odmiennemu charakterowi tworzywa przyrodniczego, które stanowiła próchnica z domieszką piasku.

Wschodnia część naziemnej budowli mieszkalnej, oznaczonej jako dom nr 1, miała kształt wydłużonego prostokąta o wymiarach: ściana wschodnia 5,00 m, wschodni odcinek ściany północnej 1,80 m, wschodni odcinek ściany południowej 1,80 m. Poziom użytkowy zagłębiony był nieznacznie w calec i zalegał na głębokości 0,20—0,30 m od poziomu odsłonięcia zarysu. Wymiary całego zatem budynku wynosiły: długość ściany północnej 4,80 m, wschodniej 5,00 m, południowej 4,80 m i zachodniej 4,70 m. Podobnie jak przy ścianie zachodniej, tak i przy ścianie wschodniej obiektu odkryto trzy ślady po słupach, które układają się w szereg na wysokości centralnej partii ściany. Wydaje się jednak, wbrew wyrażonemu pierwotnie przypuszczeniu³, że ślady te nie stanowią pozostałości po ścianach o konstrukcji słupowej. Pozostałością konstrukcji ścian są prawdopodobnie zachowane rowki fundamentowe, odkryte przy zachodniej, południowej i wschodniej krawędzi zarysu, o prostokątnym (w przybliżeniu) przekroju, które mogą stanowić ślad po wkopanych

¹ Badania finansowane były przez Konserwatora Zabytków Archeologicznych na woj. wrocławskie. Kierownictwo naukowe prac spoczywało w rękach doc. dr Heleny Hołubowiczowej. Pracami w terenie kierował dr W. Wojciechowski przy udziale pracownika technicznego mgra J. Romanowa.

² W. Wojciechowski, *Badania wykopaliskowe na osadzie kultury amfor kulustych w Sicinach, pow. Góra, w 1964 roku*, „Sprawozdania Archeologiczne”, t. 18: 1966, s. 30—35.

³ W. Wojciechowski, *Sprawozdanie z badań wykopaliskowych w Sicinach, pow. Góra, w roku 1964*, „Śląskie Sprawozdania Archeologiczne”, t. 7: 1964, s. 10.

Ryc. 1. Siciny, pow. Góra. Profile centralnej partii jamy nr 5

Fot. W. Wojciechowski

belkach podwalinowych konstrukcji zrębowej. Potwierdzać to może płasko uformowane dno rowków, ich bardzo regularny przebieg oraz zachowane w kilku miejscach nikielne ciemne smugi po poziomo, jak się wydaje, ułożonych belkach. Odkryte natomiast ślady po słupach mogą wiązać się z konstrukcją dachową obiektu.

We wschodniej części przebadanego terenu natrafiono na wydłużony obiekt o nieregularnym zarysie, oznaczony jako jama nr 5. Obiekt zorientowany jest w kierunkach północny zachód — południowy wschód, a długość jego wynosi 12,5 m. Niestety nie udało się ustalić, czy cały ten zarys stanowi pozostałość po jednym określonym obiekcie, czy też powstał w wyniku rozmycia górnych partii kilku oddzielnych obiektów, na głębokości bowiem średnio 0,20 m jama ta rozpada się na cztery mniejsze, położone bardzo blisko siebie, a mianowicie dwie głębsze jamy o kolistym zarysie (jamy 5^c i 5^d), które w oparciu o charakter wypełniska uznać można za jamy paleniskowe, jedną płytszą owalną jamę (jama 5^b), może pozostałość po obiekcie o konstrukcji szalaszowej (brak śladów po słupach), oraz niewielkie zagłębienie zawierające dużą ilość polepy, być może też krótkotrwałe palenisko (jama 5^a). Południowa część jamy nr 5 przecięta jest przez dwa rowki odpowiadające swym charakterem rowkom fundamentowym domu nr 1, które odkryte zostały na niewielkich tylko odcinkach. Wzajemny ich układ przeczy możliwości powiązania wspomnianych rowków w jedną konstrukcję, nie wykluczone jednak, że mamy do czynienia z fragmentami kolejnych budowli typu dom nr 1.

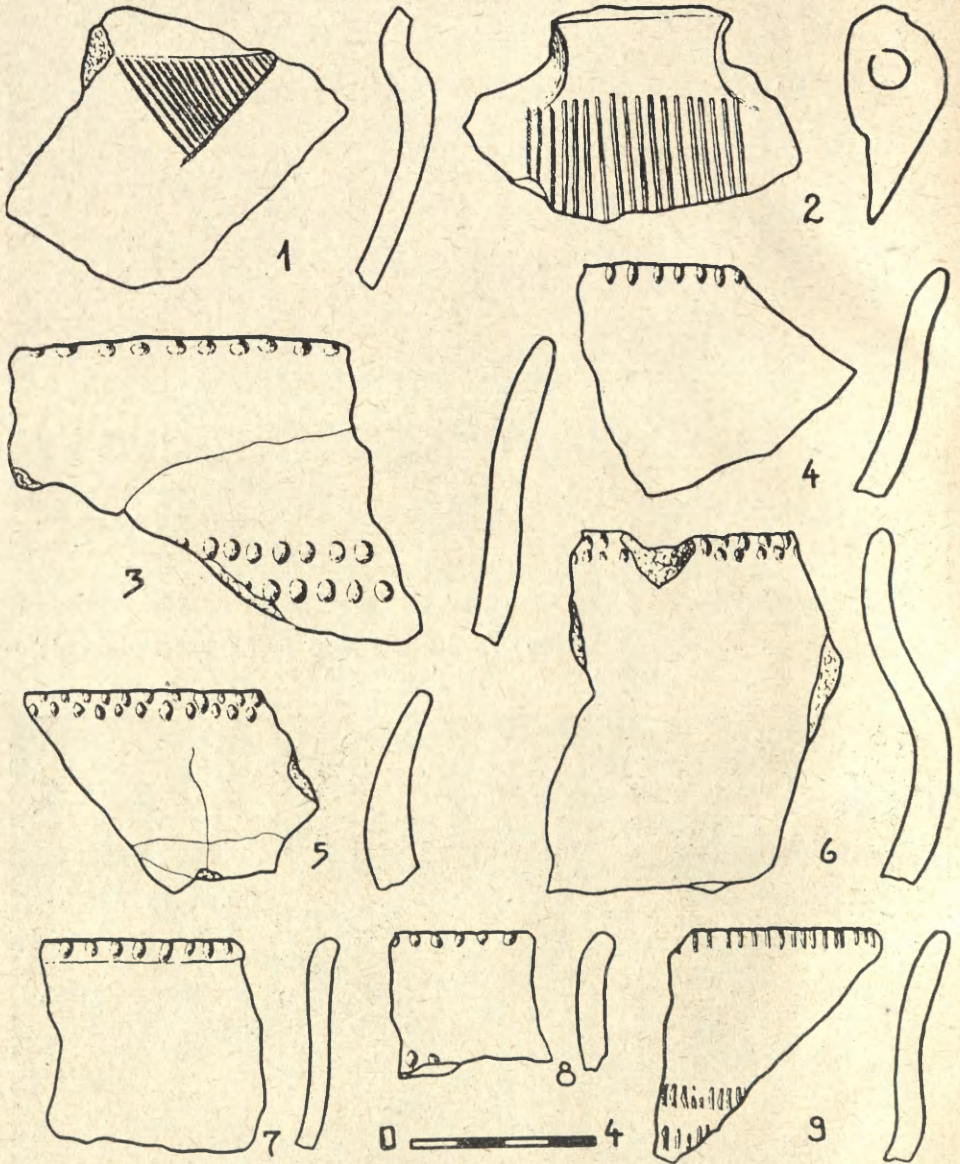

Ryc. 2. Siciny, pow. Góra. Zarys wschodniej części jamy nr 5 (jama 5b), na głębokości 0,20m od poziomu odsłonięcia obiektu

Ryc. 3. Siciny, pow. Góra. Rzut poziomy uchwyconego odcinka rowka (fundamentowego ?) nr 1

Fot. W. Wojciechowski

Ryc. 4. Siciny, pow. Góra. Ceramika z obiektów nieruchomych:

1, 2 — rowek nr 1; 3—9 — jama nr 5

Rys. W. Wojciechowski

Osobnym zagadnieniem jest kwestia przynależności kulturowej poszczególnych obiektów nieruchomych. Powiązanie domu naziemnego nr 1 z kulturą amfor kulistych wydaje się być pewne, na co wskazuje ceramika odkryta zarówno w roku 1964, jak i w toku ostatnich badań. Nieco więcej natomiast trudności nastęrcza oznacze-

nie przynależności kulturowej poszczególnych obiektów wchodzących w skład jamy nr 5. Odsłonięte w południowej części wykopu rowy fundamentowe (?) nr 1 i 2 przecinają południowy kraniec jamy nr 5, rów nr 2 przecina także wkopaną głębiej jamę nr 5^d. Wskazuje to na późniejszą datę rowów w stosunku do obiektu nr 5. Ponad rowami (a raczej w górnej ich partii, niewidocznej na czarnym tle jamy nr 5) odkryto ceramikę typową dla kultury amfor kulistych, w tym fragmenty amfor zdobionych ornamentem sznurowym w postaci skośnie zakreskowanych trójkątów oraz długie rurkowate ucha zdobione u nasady pionowymi liniami rytymi. Jamy 5^a i 5^c dostarczyły drobnych i nietypowych ułamków ceramiki, natomiast płytka, wydłużona jama nr 5^t zawierała bogaty materiał ceramiczny, którego cechą charakterystyczną jest systematycznie stosowane karbowanie krawędzi, a ścianki pokrywa ornamentyka dołkowa układana w poziome rzędy. W jednym wypadku fragment o esowatym profilu pokrywa pod krawędzią wylewu i na przejściu szyi w brzusiec ornament kreskowy o układzie pionowym. Ceramika jest wykonana z gliny średnio schudzonej przez dodanie piasku (w przeciwieństwie do ceramiki kultury amfor kulistych, odznaczającej się bardzo bogatą domieszką gruboziarnistego tłucznia granitowego), przez co stała się bardzo krucha. Niestety drobne ułamki nie pozwalają na pełną rekonstrukcję formy naczyń, wydaje się jednak, że część pochodzi z form misowatych. Cechy zdobnicze oraz tworzywo ceramiczne wydają się w tym wypadku wskazywać na przynależność omawianego materiału do młodszej fazy kultury ceramiki dołkowo-grzebykowej, tzw. grupy polsko-ukraińskiej⁴.

Ostateczne jednak przesądzenie przynależności kulturowej materiału uzyskanego z jamy nr 5 wydaje się być przedwczesne, jako że ceramika ta wykazuje także szereg cech nawiązujących do grupy brzesko-kujawskiej kultury lendzielskiej⁵.

*Katedra Archeologii Polski
Uniwersytetu Wrocławskiego*

WŁODZIMIERZ WOJCIECHOWSKI

RESULTS OF EXCAVATIONS ON A NEOLITHIC HABITATION SITE AT
SICINY, DISTR. GÓRA, IN 1965

The excavation of 95 square m has revealed eastern part of an overground house, probably built in block construction and measuring 4.80 by 5.00 by 4.80 by 4.70 m. The house belonged to the Globular Amphora settlement, the western section of which was explored in 1964. The discoveries included a large feature, irregular in outline, probably attributable to the settlement of the Comb-and-Pit marked pottery culture. The southern part of the feature was intersected by two small trenches (wall slots of overground structures?) which contained Globular Amphora potsherds.

⁴ J. Kostrzewski, W. Chmielewski, K. Jądzewski, *Pradzieje Polski*, Wrocław 1965, s. 115, s. 107, ryc. 24₁₆.

⁵ Por. np. F. Maciejewski, *Sprawozdanie z badań nad osadnictwem z młodszej epoki kamiennej w Biskupinie, pow. Żnin, stanowisko 15a*, „Sprawozdania Archeologiczne”, t. 5: 1959, s. 79—85.